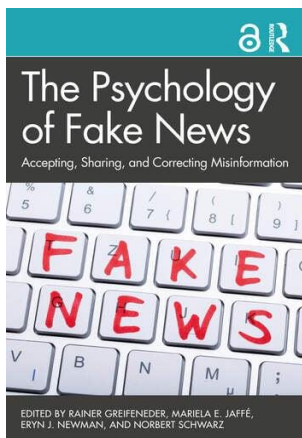

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

นลินี นกิตติพา เชื้อคำฟู¹

Nalinee Nakittipha Chuakhamfoo²

ชื่อหนังสือ: The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation

บรรณาธิการ: Rainer Greifeneder, Mariela E. Jaffé, Eryn J. Newman, and Norbert Schwarz

สำนักพิมพ์: Routledge/Taylor & Francis Group

ปีที่พิมพ์: 2021

จำนวนหน้า: 239

บทคัดย่อ

ในยุคสมัยที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลา รวดเร็ว และท่วมท้น ซึ่งเป็นผลพวงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ข้อมูลที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมีทั้งข้อเท็จจริง ข้อมูลบิดเบือน ข้อมูลเท็จ และข่าวลวง กล่าวคือ ขณะนี้เราอยู่ในยุคสมัยที่ขอบเขตของเรื่องจริงกับเรื่องแต่งนั้น มีความชัดเจนน้อยลงเรื่อยมา ซึ่งบุคคลต้องประสบพบเจอในชีวิตประจำวัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หนังสือ The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation ได้นำเสนอองค์ความรู้เพื่อชี้ให้เห็นว่าข้อมูลบิดเบือนถูกแพร่ไปอย่างไร ผ่านมุมมองของนักจิตวิทยาสังคมและ

¹ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ ประเทศไทย E-mail: nalinich@tu.ac.th

² Lecturer of Faculty of Social Administration, Thammasat University, Bangkok, Thailand.

นักวิจัยชั้นนำในสาขาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งอธิบายถึงกระบวนการของการรู้คิดของมนุษย์ที่ตอบสนองต่อข่าวลวง กลุ่มนักวิจัยระดับแนวหน้าของโลกได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวลวงในหนังสือเล่มนี้โดยจัดสรรเนื้อหาเป็น 12 บทภายใต้ 3 ตอน โดยเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้พยายามนำเสนอองค์ความรู้เพื่อให้เกิดการทำความเข้าใจปัญหาและชวนให้ผู้อ่านได้คิดถึงประเด็นว่าในฐานะผู้บริโภคข้อมูลซึ่งบางครั้งอาจเป็นผู้ผลิตข้อมูลจะสามารถทำอย่างไรกับข่าวลวงและข้อมูลบิดเบือนต่างๆ ได้บ้าง

Keywords: Fake news, Misinformation, Disinformation, Cognitive processes, Deception

The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation

ในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร มนุษย์ได้รับผลกระทบจากข้อมูลจำนวนมากทั้งในแง่ของการผลิต บริโภค ส่งต่อ จดจำข้อมูลต่างๆ โดยลักษณะของข้อมูลมีทั้งข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และข้อมูลบิดเบือน (misinformation) การรู้เท่าทันลักษณะของข้อมูลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการกับข้อมูลข่าวสาร และป้องกันภาวะเปราะบางของบุคคล กลุ่มคน และชุมชน จากผลกระทบของข้อมูลบิดเบือนซึ่งบุคคลทุกคนต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน

หนังสือเรื่อง “The Psychology of Fake News” พยายามอธิบายถึงการพิจารณาข่าวลวง (Fake news) จากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่างๆ ทางศาสตร์จิตวิทยา โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาสังคม (Social Psychology Experts) และผู้เชี่ยวชาญในสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มผู้เขียนได้เริ่มพิจารณาตั้งแต่ปรากฏการณ์ทางสังคมที่โดดเด่นนับจากเหตุการณ์ประชามติการออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร (Brexit) และการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี 2016 เป็นต้นมา ดังจะเห็นได้ว่าผู้เขียนพยายามรวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้จากหลักฐานที่ทันสมัยที่สุด เพื่อให้เป็นทิศทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต

ความน่ากังวลใจของยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร จนทำให้เกิดความท่วมท้นของข้อมูล (Information Overloaded) มนุษย์มีความจำเป็นต้องเลือกสนใจและเลือกรับข้อมูลตามที่สมองของตนเองยินดีรับและรับไหวในขณะนั้นๆ ดังเนื้อหาในบทที่ 5 ได้เขียนไว้

“...ยิ่งเมื่อข้อเท็จจริงกลายเป็นความคุ้นเคยและความคล่องปากแล้ว ยิ่งทำให้ข้อมูลนั้นๆ ถูกยอมรับว่าจริงและมีผลต่อการตัดสินใจและตัดสินใจ”

ในสภาวะการณ์ทั่วไปซึ่งข้อเท็จจริงและข้อมูลบิดเบือนถูกแยกแยะอย่างไม่ชัดเจนทั้งด้วยความไม่ตั้งใจและ “ด้วยความตั้งใจ” หนังสือเล่มนี้พยายามสำรวจตรวจตราว่าผู้คนจะยอมรับและส่งต่อข้อมูล (บิดเบือน) หรือไม่ อย่างไร และจะทำไมทำอะไรเพื่อต่อสู้กับข้อมูลบิดเบือน ซึ่งในบริบทดังกล่าว เนื้อหาในหนังสือจะทำความเข้าใจผ่านบริบทของโครงข่ายทางสังคมออนไลน์ (Online Social Network) เนื่องจากเป็นรูปแบบของการผลิตและส่งต่อข้อมูลที่สำคัญในยุคปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้มีการออกแบบเนื้อหาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตั้งแต่พื้นฐานของข้อมูลบิดเบือนว่าคืออะไร มีที่มาอย่างไร ถูกยอมรับได้อย่างไร ถูกเผยแพร่อย่างไร จะส่งผลกระทบอย่างไร และจะจัดการกับข้อมูลบิดเบือนได้อย่างไร โดยการเริ่มอธิบายพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของการรู้คิดของมนุษย์ (Cognitive Sciences) ไปจนถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยกลุ่มบรรณาธิการได้เรียบเรียงเนื้อหาทั้ง 12 บท³ ในหนังสือเล่มนี้ โดยเริ่มจากการอธิบายความถึงความเป็นข่าวลวงเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจมุมมองและลักษณะของข่าวลวง จากนั้นได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนหลัก ส่วนที่ 1 คือ การเดินทางและผลที่ตามมา

³ บทที่ 1 What is new and true about fake news?

บทที่ 2 How bad is the fake news problem? The role of baseline information in public perceptions

บทที่ 3 Truth and the dynamics of news diffusion on Twitter

บทที่ 4 Retracted articles—The scientific version of fake news

บทที่ 5 When (fake) news feels true: Intuitions of truth and the acceptance and correction of misinformation

บทที่ 6 Truthiness: How non-probative photos shape belief

ของข้อมูล (เท็จ) ในเครือข่าย (The Journey and Aftermath of (False) Information in Networks) ประกอบไปด้วย 3 บท คือ บทที่ 2-4 ของหนังสือ ส่วนที่ 2 และ 3 ของหนังสือเป็นการนำเสนอข้อค้นพบทางงานวิจัยด้านจิตวิทยา โดยส่วนที่ 2 คือ กระบวนการรู้คิดในการยอมรับ แบ่งปัน และตรวจตราข้อมูล บิดเบือน (Cognitive Processes in Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation) ประกอบไปด้วย 5 บท คือ บทที่ 5-9 ส่วนที่ 3 กระบวนการของแรงขับในการยอมรับ แบ่งปัน และตรวจตราข้อมูลบิดเบือน (Motivational Processes in Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation) ประกอบไปด้วย 3 บท คือ บทที่ 10-12 จากองค์ประกอบในการเรียบเรียงเนื้อหาในหนังสือ จะเห็นได้ว่าเป็นการนำเสนอเนื้อหาสำคัญทั้งในเชิงองค์ความรู้และนวัตกรรมทางจิตวิทยาสังคมมาเรียบเรียงเพื่อวิเคราะห์บทฐานความเป็นวิทยาศาสตร์การรู้คิดผสมผสานกับปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการทางจิตวิทยา (Psychological Processes) ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับการผลิต การเผยแพร่ การแปลความ การแบ่งปัน และการยอมรับข่าวลวง อันจะเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญต่อผู้ที่สนใจในกิจการสาธารณะ (Public Affairs) ผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการทางสังคมศาสตร์ และบุคคลทั่วไปได้มีหลักในการพิจารณาและบริโภคข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 1 What is new and true about fake news? โดย Rainer Greifeneder, Mariela E. Jaffé, Eryn J. Newman, and Norbert Schwarz

เนื่องจากหนังสือเล่มนี้มุ่งเน้นการศึกษาความเป็นข่าวลวง ดังนั้น ในบทที่ 1 ของหนังสือ จึงเป็นการแนะนำให้ผู้อ่านได้รู้จักความเป็นข่าวลวง และเนื่องจากหนังสือเล่มนี้ได้เริ่มถูกรวบรวมเนื้อหาและเขียนตั้งแต่ปี ค.ศ.2016 จึงได้เอยถึงเหตุการณ์สำคัญในปี 2016 ไว้ 2 เหตุการณ์ได้แก่ ประชามติการออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร (Brexit) และการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี 2016 นอกจากนี้ผู้เขียนได้หยิบยกประเด็นปรากฏการณ์ที่พจนานุกรมออกฟอร์ดได้เลือกให้คำว่า “Post-truth”⁴ แปลว่า หลังความจริงเป็นคำแห่งปี 2016 อีกด้วย โดยมีคำอธิบายของนิยามหลังความจริงว่า เป็น

⁴ <https://en.oxforddictionaries.com/word-of-the-year>

การเกี่ยวข้อง หรือแสดงถึงเหตุการณ์ที่ข้อเท็จจริงเชิงวัตถุวิสัย (Objective Facts) มีอิทธิพลต่อการส่งผลถึงมติมหาชนได้น้อยกว่าสิ่งดึงดูดทางอารมณ์และความเชื่อส่วนบุคคล

ข่าวลวงเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลที่ไม่ตรงข้อเท็จจริง ซึ่งมีทั้งข้อมูลเท็จ (Disinformation) และข้อมูลบิดเบือน (Misinformation) โดยข้อมูลเท็จอาจถูกสร้างขึ้นเพื่อโจมตี แต่ข้อมูลบิดเบือนอาจไม่มีจุดประสงค์เพื่อการโจมตี ทั้งนี้ ข่าวลวง มักถูกนำไปเชื่อมโยงกับประเด็นทางการเมือง แต่เรื่องราวในข่าวลวงสามารถส่งผลกระทบได้กับทุกมิติมิใช่เฉพาะกับมิติทางการเมืองเท่านั้น เนื่องจากข้อมูลบิดเบือนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์ ผลของข่าวลวงจึงส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อความเชื่อ มุมมอง และการตัดสินใจในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่องทางออนไลน์ การกระจายข่าวสารของสังคมออนไลน์มักอยู่บนพื้นฐานของอัลกอริทึม (Algorithm) ทั้งข้อเท็จจริงและข้อมูลบิดเบือนสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วหากได้รับความสนใจ ซึ่งข้อมูลบิดเบือนมักได้รับความสนใจมากกว่าอยู่เสมอ

บทที่ 2 How bad is the fake news problem? The role of baseline information in public perceptions โดย Benjamin A. Lyons, Vittorio Merola, and Jason Reifler ในบทนี้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาของข่าวลวงที่ส่งผลต่อการรับรู้ในสังคม ซึ่งได้หยิบยกกรณีตัวอย่างงานวิจัยบทบาทของข้อมูลในการรับรู้ของสังคม โดยผู้เขียนได้หยิบยกทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรู้คิดในการเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อชี้ให้เห็นว่าคนเราเลือกรับข้อมูลอย่างไร และข่าวลวงสามารถแฝงตัวไปกับข้อมูลอื่นๆ เพื่อเข้าสู่การได้รับการยอมรับจากบุคคลอย่างไร เช่น ทฤษฎีผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากพื้นฐานทางสถิติ (Potential Effects of Statistical Baseline) โดยการให้ข้อมูลพื้นฐานทางสถิติสามารถส่งผลต่อการตัดสินใจของบุคคลได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยทางปัญญา (Cognitive Traits) ของบุคคลร่วมด้วย เช่น การสะท้อนการรู้คิด ความต้องการข้อมูลสนับสนุน และการมักอ้างอิงสำนึกของตนเอง นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้เสนอข้อค้นพบจากงานวิจัย พบว่า ความตื่นตัวต่อการรับข่าวลวงในสังคม (สหรัฐอเมริกา) ยังมีสัดส่วนไม่สอดคล้องกับการแพร่กระจายข่าวลวงจริงในสังคม ขณะที่ข่าวลวงเป็นปัญหานักของสังคม บุคคลจะต้องไม่ถูกดึง

ความสนใจไปในรูปแบบของข่าวลวงในบางช่องทาง เช่น ช่องทางออนไลน์เท่านั้น เนื่องจากข่าวลวงสามารถแพร่กระจายได้ในหลายรูปแบบไม่จำกัดแพลตฟอร์ม เช่น ข่าวลวงจากชนชั้นนำทางสังคมที่สามารถเข้าถึงผู้คนโดยตรงได้มากกว่าและรุนแรงกว่าข่าวลวงที่แพร่กระจายบนเว็บไซต์ การจำกัดช่องทางการแพร่ข่าวลวงรูปแบบหนึ่งจะต้องไม่เอื้อให้เกิดโอกาสในการแพร่กระจายข่าวสารที่สะดวกขึ้นในอีกรูปแบบหนึ่ง

บทที่ 3 Truth and the dynamics of news diffusion on Twitter⁵ โดย Robert Ackland and Karl Gwynn ผู้เขียนในบทนี้ได้ศึกษาการทำงานของเหมืองข้อมูล (Big Data) ในการระบุข้อมูลบิดเบือนและทำความเข้าใจว่าผู้คนเกี่ยวข้องและเผยแพร่ข้อมูลบิดเบือนได้อย่างไร โดยผู้เขียนได้ศึกษาปรากฏการณ์ด้านการมีส่วนร่วมกับข้อคิดเห็นทางการเมืองของประชากรออสเตรเลียผ่านแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ (Twitter) โดยศึกษาความจริงของเรื่องราวใน 3 มิติ ได้แก่ การเข้าถึง: มีจำนวนข้อความส่งต่อเท่าไร, ความเร็ว: จำนวนชั่วโมงที่ร้อยละ 50 ของข้อความส่งต่อได้รับการเข้าถึง, และ ความกว้าง: การแพร่กระจายข้อความ ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวค้นพบว่าข้อมูลบิดเบือนมิได้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในทั้ง 3 มิติ ของการแพร่กระจายส่งต่อทางแพลตฟอร์มดังกล่าวจากข้อเท็จจริง ผู้เผยแพร่จึงจำเป็นต้องระวังในลักษณะเหมือนดังกล่าวยากต่อการแยกแยะข้อมูลบิดเบือนจากข้อเท็จจริง

บทที่ 4 Retracted articles—The scientific version of fake news โดย Judit Bar-Ilan and Gali Halevi แม้ว่าบทความทางวิชาการจะเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งที่มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากมีกระบวนการและการศึกษาเรื่องราวอย่างมีระบบระเบียบตามแบบแผนที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทว่า ข้อมูลบิดเบือนก็ยังสามารถพบได้ในบทความทางวิชาการแม้ว่านักวิจัยและนักวิชาการทุกคนจำเป็นต้องยึดถือจริยธรรมทางวิชาการอย่างเคร่งครัด แต่ในปี ค.ศ.2012 กลับพบว่ามียุทธศาสตร์งานวิชาการเพียง ร้อยละ 21 ที่ถูกเพิกถอน (Retracted) เนื่องจากสาเหตุของความผิดพลาดของข้อมูลอย่างซื่อสัตย์ ในขณะที่อีกร้อยละ 67 นั้นมีสาเหตุมาจากความพยายามบิดเบือน

⁵ สำหรับแอปพลิเคชันทวิตเตอร์ (Twitter) ปัจจุบัน (พ.ศ.2567) แพลตฟอร์มดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อเป็นแอปพลิเคชันเอกซ์ (X)

ข้อมูลหรือการคัดลอกผลงาน ความอันตรายจากข้อมูลที่บิดเบือนดังกล่าว อาจส่งผลร้ายแรงในการนำข้อมูลที่บิดเบือนไปใช้ ทั้งในทางคลินิก ห้องปฏิบัติการ การให้บริการ และปรากฏการณ์อื่นๆ ทางสังคม นอกจากนี้ข้อมูลทางวิชาการ มักถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านสื่อต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และให้การช่วยเหลือ ซึ่งหากบทความมีข้อมูลบิดเบือนอยู่ ย่อมถูกนำไปเผยแพร่ เป็นการกระจายข้อมูลบิดเบือนเหมือนกับข้อมูลบิดเบือนอื่นๆ ดังนั้น ในฐานะ ผู้บริโภคข้อมูล จึงมีความจำเป็นต้องระมัดระวังในการยอมรับข้อมูลต่างๆ แม้จะ อยู่ในช่องทางฐานข้อมูลเชิงวิชาการก็ตาม ในเบื้องต้นอาจสังเกตจากแหล่งที่มา ของทุนสนับสนุนการวิจัยว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่ นอกจากนี้ คณะกรรมการจริยธรรมการเผยแพร่และสนับสนุนงานวิจัยยังสนับสนุนให้ บทความที่ถูกเพิกถอนไม่ได้รับการถอนออกจากวารสาร แต่ยังคงเผยแพร่และตี ตราให้เห็นถึงสัญลักษณ์ของการถูกเพิกถอนอย่างชัดเจน ทั้งนี้ บทความที่ถูกเพิก ถอนไม่ควรมีการปรากฏในเว็บไซต์เพื่อให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าถึงบทความ เหล่านั้นได้ และพึงระลึกอยู่เสมอว่าหากพิจารณาเนื้อหาที่มีข้อมูลบิดเบือน อย่างไม่ระมัดระวัง อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคลได้ในที่สุด

บทที่ 5 When (fake) news feels true: Intuitions of truth and the acceptance and correction of misinformation โดย Norbert Schwarz and Madeline Jalbert ในบทนี้ ผู้เขียนพยายามอธิบายว่าคนเรารู้ว่าข้อมูล(เท็จ)ที่อยู่ตรงหน้าจะ(รู้สึก)จริงได้อย่างไร จะมีเกณฑ์การตรวจสอบ ความน่าจะเป็นจริงของข้อมูลในเบื้องต้นได้อย่างไร นอกจากนี้ยังพบว่าคนเรามี แนวโน้มจะรู้สึกว่าคุณจะจริงจากความบ่อยของการเห็นข้อมูลซ้ำ ความง่าย ของข้อมูล การมีภาพประกอบ ความง่ายในการออกเสียง ดังนั้นหากพิจารณา การรับข้อมูลในระดับบุคคล วิธีปกป้องตนเองจากข้อมูลบิดเบือน คือ ความระมัดระวังตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับข้อมูล เนื่องจากเมื่อเราเริ่มรับข้อมูลเท็จ แล้วย่อมเป็นสัญญาณของความมีอิทธิพลของข้อมูลดังกล่าว ในทางปฏิบัติ สิ่งหนึ่งที่น่าเสียดายคือ เมื่อบุคคลรับรู้ข้อมูลสนับสนุนฝั่งตรงข้ามของตนเอง สิ่งที่เกิดขึ้นคือมักมีการกระตุ้นในกระบวนการคิดของบุคคลให้เกิดความสงสัย และความไม่ไว้วางใจ ซึ่งย่อมทำให้ความพยายามลดความต่างระหว่างขั้วนั้น ลดน้อยลง

บทที่ 6 Truthiness: How non-probative photos shape belief

โดย Eryn J. Newman and Lynn Zhang วลีที่กล่าวว่า รูปภาพอธิบายได้ดีกว่าคำพูดเป็นพันคำ นั้นเป็นวลีที่ผู้เขียนในบทนี้ได้พยายามนำมาแสดงให้เห็นว่า ภาพสามารถส่งผลกระทบต่อความคิด ความเชื่อ ของบุคคลได้อย่างไร แม้แต่ภาพที่ไม่ได้มีการพิสูจน์ถึงข้อมูลพิสูจน์ทราบ (Probative Information) ก็ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อของบุคคล ข่าวลวงและข้อมูลบิดเบือนมักจะมีภาพประกอบที่ผู้ผลิตข้อมูลแสดงแนบประกอบเพื่อสนับสนุนความน่าเชื่อถือของเนื้อหา หากพิจารณาถึงในแง่มุมมองทางการสื่อสาร การใช้ภาพประกอบสามารถดึงดูดความสนใจได้มากกว่าการใช้เพียงเนื้อหาตัวอักษรเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้การมีภาพประกอบยังช่วยให้ผู้บริโภคข้อมูลสามารถจดจำข้อมูลบิดเบือนนั้นได้ดีกว่าอีกด้วย ผู้เขียนได้หยิบยกกรณีศึกษาเกี่ยวกับการทดลองด้านการยอมรับในเนื้อหาข้อมูลบิดเบือนที่มีภาพที่ไม่ได้มีการพิสูจน์ถึงข้อมูลพิสูจน์ทราบเพื่อยืนยันถึงอิทธิพลของภาพต่อการยอมรับข้อมูลบิดเบือนต่างๆ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ชวนให้พิจารณาในสถานการณ์ที่มีความพยายามลดความจริงลงว่าจะสามารถทำได้หรือไม่ ผู้เขียนได้มีการตั้งคำถามว่า “ภายใต้เงื่อนไขใดที่บุคคล/ผู้คนจะมีความอ่อนไหวต่อความจริง?” ซึ่งพบว่าเมื่อบุคคลมีความรู้ดั้งเดิมมาก่อน หรือเมื่อบุคคลขอให้ตัดสินใจในทางลบจากภาพที่เห็น จะทำให้บุคคลมีความลังเลคิดในการยอมรับข้อมูลที่บิดเบือนได้ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้มีการตั้งคำถามว่า “ใครกันที่อ่อนไหวต่อความจริง?” ซึ่งได้ค้นพบว่ารูปแบบการรู้คิดของแต่ละบุคคล และอายุที่แตกต่างกันอาจมีความอ่อนไหวต่อความจริงที่แตกต่างกัน ในการหลีกเลี่ยงข้อมูลบิดเบือนอาจใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในปัจจุบันและในอนาคตมาช่วยได้ โดยการผลิตซ้ำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงให้มากขึ้น มีรูปภาพประกอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้คนสามารถจดจำข้อเท็จจริงโดยไม่สนับสนุนมายาคติต่างๆ สิ่งสำคัญที่ควรระลึกอยู่เสมอคือ แม้ว่าการมีภาพประกอบข้อมูลบิดเบือนจะส่งผลกระทบต่อ การยอมรับข้อมูลบิดเบือนได้มาก แต่การสนับสนุนให้เกิดการผลิตซ้ำข้อเท็จจริงนั้นยังเป็นเรื่องที่ทำได้และส่งผลกระทบต่อ การยอมรับข้อมูลของผู้คนได้เช่นเดียวกัน

บทที่ 7 Can that be true or is it just fake news? New perspectives on the negativity bias in judgments of truth โดย Mariela E. Jaffé and Rainer Greifeneder เป็นที่ทราบกันดีในศาสตร์แขนงจิตวิทยาสังคมว่าเรื่องราวหรือข้อมูลทางลบมักมีผลต่อบุคคลมากกว่าข้อมูลทางบวก เนื้อหาในบทนี้ จึงได้นำเสนออคติทางลบ (Negativity Bias) ที่มนุษย์มีอยู่แล้วเป็นธรรมชาติว่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างไร หากพิจารณาในมุมมองของวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต การที่มนุษย์เราคำนึงถึงข้อมูลเชิงลบมากกว่าข้อมูลเชิงบวกอาจมีประโยชน์ต่อการอยู่รอดในแง่ของการเฝ้าระวังภัย นอกจากนี้บุคคลมักมีแรงขับเพื่อการหลีกเลี่ยงการนิยามตนเองในทางแย่มากกว่าทางดี ดังนั้นข้อมูลเชิงลบจึงถูกพิจารณาอย่างระมัดระวังมากกว่าข้อมูลในเชิงบวก ผู้เขียนพยายามเน้นย้ำให้เห็นว่าอคติทางลบมีผลต่อการตัดสินใจ อคติในเนื้อหาสาระเดียวกัน หากมีการนำเสนอภายใต้กรอบคำในเชิงลบจะถูกรับรู้ว่าเป็นจริงมากกว่าเมื่อเทียบกับการเรียบเรียงคำให้เป็นไปในทางบวก เนื้อหาในเชิงลบมีศักยภาพในการดึงดูดความสนใจได้มากกว่า และถูกรับรู้ว่ามีข้อมูลในเชิงลึกมากกว่า เนื่องจากเนื้อหาในเชิงลบนั้นถูกรับรู้ว่ามีภัยคุกคามได้มากกว่า ผู้คนจึงรับรู้ว่ามีข้อมูลเชิงลบมักได้รับการวินิจฉัยมากกว่าและมีความโดดเด่นกว่า ข้อมูลดังกล่าวจึงถูกรับรู้ผ่านการประมวลผลมาโดยละเอียดมากกว่าข้อมูลในเชิงบวก ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังส่งผลให้ข้อมูลเชิงลบถูกเชื่อมโยงกับความรู้และหลักฐานทั่วไปได้ง่ายกว่า และยังทำให้เกิดการบริโภคข้อมูลเหล่านั้นซ้ำๆ แล้วซ้ำอีกและบุคคลจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาเชื่อมโยงกับการรับรู้ของตนได้มากขึ้น สำหรับผู้ที่ต้องการลดอคติในการรับรู้ข้อมูล ควรมีการพิจารณาถึงประเด็นด้านความอ่อนไหวของการตัดสินใจจากอคติเชิงลบ และควรมีความเข้าใจในการบริโภคเนื้อหาเชิงลบว่าหากได้รับการปรับถ้อยคำที่เป็นในเชิงบวกจะทำให้การรับรู้เนื้อหาสาระแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไรก็ตามเพราะในสังคมแห่งความจริงพลังของการใช้ถ้อยคำภายใต้กรอบเชิงลบและเชิงบวกแม้จะเป็นเนื้อหาสาระเดียวกันอาจมีบทบาทสำคัญต่อทุกคน

บทที่ 8 False beliefs: Byproducts of an adaptive knowledge base? โดย Elizabeth J. Marsh and Matthew L. Stanley มนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้ข้อมูลจำนวนมากและสามารถเก็บข้อมูลได้เป็นเวลายาวนาน

มาก ในบทนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอกระบวนการเก็บความจำ การประกอบสร้าง ตัวแทน และการปรับปรุงความรู้ ด้วยคำถามที่ว่า ความเชื่อที่ผิด (False Believe) เป็นผลจากระบบปรับความรู้หรือไม่ เนื้อหาในบทนี้เกี่ยวข้องกับ ข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์การรู้คิดเกี่ยวกับความเข้าใจว่ามนุษย์เรามีกลยุทธ์ในการต่อสู้กับข่าวลวงอย่างไรที่ได้ผลและที่ไม่ได้ผล โดยผู้เขียนได้เริ่มต้นจากการอธิบายคุณสมบัติ 5 ประการของฐานความรู้ที่ทำให้มนุษย์ใช้สมองได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีพลังอำนาจ แต่บางครั้งกลับนำมาซึ่งความเชื่อที่ผิดซึ่งเป็นผลมาจากในบางครั้งบุคคลเลือกที่จะเชื่อข่าวลวง ได้แก่ บุคคลมักใช้ทางลัดในการคิดเพื่อประหยัดการประมวลผลการรู้คิดเนื่องจากเชื่อว่าคนส่วนใหญ่จะพูดความจริง บุคคลมักตัดสินใจข้อมูลที่ง่ายต่อการประมวลผลว่าเป็นความจริงมากกว่าข้อมูลที่ยากต่อการประมวลผล บุคคลมักจะแปลความข้อมูลที่ยังไม่เกิดจากความทรงจำก่อนหน้านี้ บุคคลจะยังคงจำความรู้ได้แต่จะจำระดับความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของข้อมูลได้ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป บุคคลจะไม่สามารถดึงข้อมูลใดมาใช้ได้เสมอหากในบางข้อมูลนั้นไม่เคยถูกใช้ในระยะเวลาที่ผ่านมา นอกจากนี้ ผู้เขียนยังชี้ให้เห็นถึงประเด็นช่องว่างของการให้เทคโนโลยีในการตรวจสอบข่าวลวงซึ่งในปัจจุบันยังคงมีช่องว่างที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงต่อไป และเมื่อเทคโนโลยีในการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลเพียงอย่างเดียว ยังไม่สามารถตรวจสอบความเป็นข้อเท็จจริงและข่าวลวงได้อย่างถูกต้องเสมอไป ในฐานะผู้บริโภคข้อมูล จึงควรมีกลยุทธ์ต่างๆ ในการตรวจสอบและจัดการด้วยตนเองอีกทางหนึ่ง ในฐานะผู้ผลิตข้อมูล อาจจำเป็นต้องใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย และพิจารณาให้มีภาพประกอบ กลยุทธ์อีกวิธีหนึ่งคือการเปลี่ยนความคิดโดยใช้ถ้อยคำภายใต้กรอบข้อมูลเชิงลบเพื่อให้ข้อความส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคลให้มากขึ้น เช่น การแก้ข่าวลวงเกี่ยวกับอันตรายของวัคซีนอาจจะต้องแก้ไขโดยการสร้างข้อความที่ทำให้บุคคลรับรู้ถึงอันตรายของการเกิดโรคหากไม่ได้รับวัคซีน

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการประมวลผลข้อมูลในสมองของมนุษย์ที่มีความสามารถในการรับข้อมูลข่าวสารจำนวนมากเป็นเวลานาน สมองมนุษย์มีกลไกในการรับรู้ข้อมูลเชิงลบมากกว่าข้อมูลเชิงบวกด้วยเหตุผลด้านการประหยัดพลังงานและความอยู่รอด ทั้งนี้ แหล่งที่มาของข้อมูลจะ

มีความสำคัญน้อยลงเมื่อเวลาผ่านไป ดังนั้น การต่อสู้กับข่าวลวงอาจไม่จำเป็นต้องชี้ให้เห็นความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาเสมอไป แต่กลยุทธ์การป้องกันข้อเท็จจริงกลับด้วยกรอบถ้อยคำทางลบอาจเป็นกลยุทธ์ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้คนได้มากกว่า

บทที่ 9 Psychological inoculation against fake news โดย

Sander van der Linden and Jon Roozenbeek บางครั้งในการแก้ไขและต่อสู้กับข่าวลวงอาจต้องให้พลังกำลังจำนวนมหาศาล เนื่องจากปริมาณข่าวลวงมีอยู่อย่างมากมายในชีวิตประจำวันและเกิดขึ้นตลอดเวลา การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้คนในสังคมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยต่อต้านข่าวลวงและข้อมูลบิดเบือนในบทนี้ ผู้เขียนได้อธิบายโมทัศน์ของการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพิจารณาข่าวลวงและข้อมูลบิดเบือนแก่ผู้คน ซึ่งเมื่อกล่าวถึงวัคซีน โดยทั่วไปเรามักจะนึกถึงมิติของการรักษาพยาบาล แต่แนวคิดเรื่องการใช้วัคซีนก็สามารถนำไปใช้กับความเชื่อได้เช่นกัน โดยมีสมมติฐานว่าการโจมตีเล็กน้อยที่สามารถต่อสู้ได้สำเร็จ อาจเป็นการเพิ่มโอกาสในการต่อสู้กับการโจมตีที่ใหญ่กว่าในภายหลังได้สำเร็จ ผู้เขียนนำเสนอข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวิธีการต่อสู้กับข่าวลวงด้วยวัคซีนทางจิตวิทยาในรูปแบบของการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านการเท่าทันสื่อ เริ่มจากการอธิบายถึงปัญหาของข้อมูลบิดเบือน และเหตุผลในทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ควรมุ่งเน้นด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตวิทยามากกว่าการแก้ไขข่าวลวงไปเรื่อยๆ เพราะในยุคของอินเทอร์เน็ต ข้อมูลจำนวนมหาศาลนั้นมีอยู่ท่วมท้นในทุกวัน ผู้เขียนได้นำเสนอการทดลองในมนุษย์ 3 การทดลอง โดยให้ผู้ร่วมการทดลองได้เล่นเกมที่นำเสนอข้อมูลความรู้เท่าทันข้อมูลบิดเบือน และทำการประเมินผู้ร่วมการทดลองว่าสามารถแยกแยะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อมูลบิดเบือนได้หรือไม่ จากผลการทดลองพบว่าผู้ร่วมการทดลองสามารถแยกแยะข่าวลวงและข้อเท็จจริงได้ ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ไม่สามารถการแยกแยะข่าวลวงและข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงเป็นโอกาสที่จะนำองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มาช่วยในการต่อสู้กับข้อมูลบิดเบือนและข่าวลวงอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 10 Your fake news, our facts: Identity-based motivation shapes what we believe, share, and accept โดย Daphna Oyserman and Andrew Dawson ในบทนี้ ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นมิติทางจิตวิทยาสังคมในด้านการตัดสินใจของมนุษย์ในกรณีที่ไม่ได้พิจารณาเพื่อการตัดสินใจตามข้อเท็จจริง แต่กลับเลือกตัดสินใจตามข้อคิดเห็น กล่าวคือ ผู้คนจะเปลี่ยนการพิจารณาข้อมูลบนพื้นฐานของสิ่งที่ซับซ้อนต่อการตอบคำถาม (Complicated-to-answer) ด้วยคำถามที่มาจากฐานทางข้อมูล เป็นสิ่งง่ายต่อการตอบคำถาม (Simple-to-answer) ด้วยคำถามที่มาจากอัตลักษณ์ เนื่องจาก การใช้แนวคิดฐานจากข้อมูลจำเป็นต้องมีการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับข้อมูลต้นทุน ข้อมูลอรรถประโยชน์ และข้อมูลทางเลือกอื่นๆ เพื่อที่จะทำเช่นนั้น บุคคลจำเป็นต้องพิจารณาจากข้อมูลต่างๆ ประกอบการตัดสินใจ ทั้งข้อมูลจากการอ่านรายงานและแผนภูมิต่างๆ จำนวนมาก ดังนั้น บุคคลจึงเปลี่ยนมาใช้แนวคิดฐานจากอัตลักษณ์แทน ทางเลือกที่บุคคลได้พิจารณาจากฐานคิดดังกล่าว จึงเหลือเพียงข้อมูลที่ยืนยันความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองและของกลุ่มเท่านั้น ซึ่งปรากฏการณ์ทางจิตวิทยาสังคมดังกล่าวเป็นลักษณะที่บุคคลเลือกผลิตและยอมรับข้อมูลบิดเบือนด้วยตนเอง เป็นสาเหตุหนึ่งของการผลิตสร้างและแพร่กระจายข้อมูลบิดเบือน ผู้เขียนพบว่าแบบแผนของการใช้ภาษาทำให้ผู้คนเข้าใจว่าผู้ต้องการเผยแพร่ข้อมูลพยายามส่งสารที่เป็นข้อเท็จจริง ดังนั้นหากพิจารณาถึงข้อมูลที่ส่งออกมาซึ่งตรงกับอัตลักษณ์ของบุคคลหรือกลุ่มของตน อาจทำให้บุคคลเชื่อว่าข้อมูลนั้นเป็นความจริงและมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ในกรณีที่ข้อมูลดังกล่าวไม่ใช่ข้อเท็จจริง ข้อมูลเท็จอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลมากกว่าข้อมูลบิดเบือน เนื่องจากข้อมูลเท็จมีคุณลักษณะในการปรับการตัดสินใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยตรง นอกจากนี้ผู้เขียนยังชี้ให้เห็นว่าข้อมูลที่เป็นเรื่องเล่ามีความสามารถในการเปลี่ยนความคิดเห็นของบุคคลและส่งผลให้บุคคลเปลี่ยนการกระทำได้หากข้อมูลเรื่องเล่าดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางสังคมของบุคคล

บทที่ 11 Conspiracy beliefs: Knowledge, ego defense, and social integration in the processing of fake news โดย Dolores Albarracín ทฤษฎีสมคบคิด (Conspiracy Theories) ถูกเชื่อมโยงด้วยความเชื่อที่

ตรวจสอบได้ และความเชื่อที่ตรวจสอบไม่ได้ โดยมีปัจจัยที่ทำให้ข่าวลวงยังคงอยู่ 3 ประการ ได้แก่ แรงขับที่ทำให้ต้องการความรู้ แรงขับในการป้องกันตัวตน และแรงขับเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งหากมีสถานการณ์ที่ทำให้เกิดแรงขับเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ความเชื่อในข่าวลวงเหล่านั้นจะไม่น่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตามความเชื่อในทฤษฎีสมคบคิดที่ยังคงอยู่กับบุคคลเนื่องจากความเชื่อดังกล่าวสามารถตอบสนองบุคคลได้ทั้งในแง่ของการที่บุคคลได้รับทั้งข้อมูลและได้รับการตอบสนองความเป็นตัวตนหรือการส่งเสริมความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งหรือมีความเชื่อมโยงกับสังคม เมื่อพิจารณาในมิติแรงขับเพื่อป้องกันตัวตนประกอบกับมิติแรงขับที่ทำให้ต้องการความรู้ กลับพบว่า บุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองสูงมีแนวโน้มในการพิจารณาเหตุผลเชิงวิเคราะห์ในระดับที่ลึกกว่าจนถึงขั้นความมั่นใจในตนเองจึงเกิดความเชื่อขึ้น ในขณะที่บุคคลที่มั่นใจในตนเองต่ำมักเชื่อข้อมูลจากทฤษฎีสมคบคิดได้ง่ายกว่า ทฤษฎีสมคบคิดมีคุณลักษณะในการสร้างความจริงที่เป็นเท็จ (pseudo-reality) ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นหรือใกล้เคียงความเป็นวิทยาศาสตร์แต่ยังคงมีคุณลักษณะของความลึกลับในการถูกเปิดเผยซึ่งการที่ข้อมูลมีความลึกลับน่าเชื่อถือผนวกกับความลึกลับถือเป็นองค์ประกอบที่ท้าทายในการตรวจสอบ

บทที่ 12 Fake news attributions as a source of nonspecific structure โดย Jordan R. Axt, Mark J. Landau, and Aaron C. Kay ในบทนี้ ผู้เขียนได้ใช้อคติการตอบสนองตนเอง (Self-serving bias) มาอธิบายกระบวนการในการเลือกเชื่อข้อมูลของบุคคล โดยยกตัวอย่างกรณีของข้อมูลที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อ บุคคลมักมีอคติว่าข้อมูลจากสื่อมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนความเชื่อของบุคคลหรือต่อต้านความเชื่อของบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่บุคคลประเมินตนเองว่าเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาก บุคคลนั้นจะยังมีความเห็นที่รุนแรงต่อข้อมูลผ่านสื่อในทิศทางใดทิศทางหนึ่งมาก ในกรณีที่บุคคลมีโอกาสดำเนินการข้อมูลจากสื่อที่ต่อต้านความคิดของตน บุคคลนั้นมักคิดว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลอคติมากกว่าเป็นข้อเท็จจริง นอกจากนี้ พบว่า บุคคลที่มีความเชื่อหรือรับรู้ว่าตนเองมีคติบางอย่างมีความต้องการได้รับข้อมูลอคตินั้นมากกว่าการได้รับข้อเท็จจริง นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ยกคุณลักษณะที่แตกต่างของบุคคลด้านความต้องการโครงสร้างส่วนบุคคล

(Personal Need for Structure: PNS) ที่แตกต่างกันจะมีมุมมองต่อข่าวลวงที่แตกต่างกัน ความก้าวหน้าทางกระบวนการทางจิตวิทยาจะช่วยในการพัฒนาทั้งเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับข่าวลวงได้มากขึ้น องค์ความรู้เกี่ยวกับข่าวลวงจะถูกทำความเข้าใจมากขึ้นและจำนวนข่าวลวงอาจสามารถลดลงได้ในที่สุด

เมื่อพิจารณาเนื้อหาทั้งเล่ม หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ในการพิจารณาบริบทข้อมูลข่าวสาร ไม่เพียงแต่เฉพาะการบริโภคข้อมูลในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์ต่อการบริโภคข้อมูลในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานที่มีความข้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ข้อมูลบิดเบือน การบรรเทาความเปราะบางของผู้คน และการเสริมสร้างเกราะทางสังคมให้แก่ผู้คน สิ่งสำคัญเมื่อברורูเป้าหมายในการอ่านหนังสือเรื่อง *The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation* คือการถอยออกมาหนึ่งก้าวก่อนจะตัดสินใจเชื่อในข้อมูลใดๆ ที่ผ่านเข้ามา มีการยังคิดไม่ด่วนสรุปในการเชื่อข้อมูลจากแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือและน่าเชื่อถือ หนังสือเล่มนี้ เน้นย้ำว่าบุคคลมักมีอคติกับการรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่บุคคลมักเลือกเชื่อในข้อมูลจากบุคคลที่ชอบมากกว่าไม่ชอบ บุคคลที่มีฐานะ (ทางสังคม, ทางวงวิชาการ, ทางกายภาพที่สวยงาม, ความคุ้นเคย, ความใกล้ชิด, ความเป็นกลุ่มก้อน ฯลฯ) อย่างหนึ่งมากกว่าฐานะอย่างหนึ่ง ซึ่งย่อมเป็นการเสียโอกาสในการพิจารณาข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาและยุติธรรม หนังสือเล่มนี้เป็นเสมือนคู่มือที่ช่วยแนะนำและครองสติในการรับรู้และตัดสินใจบนพื้นฐานที่ปราศจากอคติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แม้ว่าเหล่าผู้เขียนและกลุ่มบรรณาธิการได้มีการรวบรวมข้อมูลจากประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ แคนาดา และออสเตรเลีย หรือแม้แต่ในประเทศตะวันออกอย่างอิสราเอล แต่เนื้อหาในหนังสือสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ดีในบริบทสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมตะวันออก โดยยึดถือความเป็นคหกรรมหมู่ (Collectivism) ที่เข้มแข็งกว่าสังคมตะวันตกซึ่งมีความเป็นปัจเจก (Individualism) สูงกว่า ยิ่งมีผลต่อการพิจารณาข้อมูลต่างๆ โดยระวังอคติของความเป็นกลุ่มก้อนมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้คนในสังคมยุคดิจิทัลมีความเปราะบางจากการแพร่กระจายข้อมูล

บิดเบือนมากขึ้น การเฝ้าระวังและมืองค์ความรู้ด้านข่าวลวงจะเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้ปกป้องตนเอง ผู้อื่น และสังคมจากความเปราะบางดังกล่าว

หากพิจารณาในมิติมหภาค การอยู่ร่วมกันในสังคมมีระเบียบแนวคิดตามวิถีที่ได้ทำการตกลงกัน สำหรับสังคมในหลายประเทศที่ตกลงดำเนินการตามรอยวิถีแห่งความเป็นประชาธิปไตย สมาชิกในสังคมย่อมมุ่งหวังความเป็นประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นต้องมาจากการที่ประชาชนได้รับข้อเท็จจริงที่แท้จริง ดังนั้น ข้อมูลบิดเบือนจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการก่อปัญหาในกระบวนการทางสังคมประชาธิปไตย โดยเนื้อหาในหนังสือได้พยายามเสนอแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาข้อมูลบิดเบือนประกอบซึ่งไปด้วย 4 มิติ ได้แก่ ใช้เทคโนโลยี ใช้การตรวจสอบ ใช้กฎหมาย และใช้ศาสตร์จิตวิทยา โดยแต่ละบทในหนังสือจะมีการเน้นย้ำถึงวิธีการจัดการข้อมูลในมิติต่างๆ ที่กล่าวมาด้วยการทดลองและองค์ความรู้ที่แตกต่างและสอดคล้องกัน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ถูกจัดทำขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาสังคม จึงมีศัพท์บางคำที่อธิบายปรากฏการณ์ในมุมมองด้านจิตวิทยาสังคม (เช่น Negativity bias, Traits, Cognition, False beliefs, Schemas, Confirmation bias, etc.) ผู้อ่านอาจมีความเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ศัพท์เฉพาะทางจิตวิทยาสังคม เพื่อให้สามารถอ่านเนื้อหาในหนังสือได้อย่างลึกซึ้งและสามารถเชื่อมโยงปรากฏการณ์ต่างๆ ทางทฤษฎีได้อย่างแตกฉาน ทั้งนี้ หนังสือเล่มนี้ยังเหมาะกับผู้มี ความสนใจทางสังคมศาสตร์ทุกคน และผู้อ่านอาจได้รับแรงบันดาลใจในการตั้งคำถาม การทำวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านกระบวนการรู้คิดในการบริโภคข้อมูลบิดเบือนและข่าวลวงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Greifeneder, R., Jaffé, M. E., Newman, E. J., & Schwarz, N. (2021). *The psychology of fake news: Accepting, sharing, and correcting misinformation* (R. Greifeneder, M. E. Jaffé, E. J. Newman, & N. Schwarz (Eds.)). Routledge/Taylor & Francis Group.